השלהבות האדומות של עץ הצאלון Delonix regia פורחות בעמקים ובמישור החוף

עמוס פנט – המחלקה לוירולוגיה, בית ספר לרפואה הדסה, האוניברסיטה העברית apanet@gmail.com

אבי שמידע – חוג כלנית, המחלקה לאבולוציה ואקולוגיה והמרכז לרציונליות, האוניברסיטה העברית ירושלים avi.shmida@gmail.com

צילם: **עמוס פנט**

פורסם: 11.7.2019

==========

עץ **הצאלון הנאה** *Delonix regia* פורח בשלהבת אדומה מרהיבת עין בשדרות, בפארקים ובגנים של מישור החוף, העמקים ובבקעת הירדן. הצאלון אמנם תרבותי והובא לארץ מאפריקה, אולם מאז המאה ה-19, נוהגים תושבי ארצנו לשתול אותו במעונות נמוכים, חמים ומושקים ברחבי הארץ. הצאלון הנאה שייך לתת-משפחת הכליליים (קסלנפיניים) ומשפחת הקטניות, היא המשפחה בעלת מגוון המינים הגדול ביותר מבין משפחות הצמחים. אופייני לעצים ממשפחת הקטניות לפרוח באופן מסונכרן בבת אחת, וליצור כתמי פריחה מושכי עין למרחקים ביער הטרופי של ברזיל, אפריקה וסין. הסוג צאלון מרכזו באפריקה ומדגסקר ומין זה גדל בר בסוואנות על החוף של מזרח אפריקה. משם, הוא הובא לארץ במאה ה-19 ונשתל כנראה על ידי הבריטים ביריחו ובעוג'א. אולם במאה ה-20 הצליחו גנני ישראל לאקלמו בעמקים החמים של צפון הארץ ובמישור החוף, ועם השקייה בקיץ, הצאלון פורח בצבע כתום-אדום בחודש יוני-אוגוסט.

פריחת הצאלון כפי שנראת מרחוק. צילם עמוס פנט ©
להגדלה - לחצו על התמונה.

מרחוק נראת פריחת הצאלון אדומה-כתומה הומוגנית, אולם מי שמתרקב, שם לב כי אחד מעלי הכותרת של הפרח, צבעו לבן והוא משתנה במשך הפריחה לכתום דהוי (ראה תמונה מלמטה). במחקר שנערך בקיבוץ חפציבה, נמצא כי לפרחים ישנם שני שלבים: בשלב הראשון של הפרח, בו עלי הכותרת אדומים והעלה החמישי (המפרץ) לבן, האבקנים בשלים והפרח נמצא בשלב זכרי ומציע למאביקים גמול רב. בשלב המאוחר, הוא השלב השני, עובר הפרח לשלב הנקבי, ועלי הכותרת משנים את צבעם מאדום לצהוב-כתום. בשלב זה, הצלקת (אבר הנקבה) זמינה להפרייה, והפרח מייצר כמות מועטה של צוף. באמצעות שינוי צבעי עלי הכותרת, מודיע הצאלון לצופיות ולדבורים הגדולות המאביקות אותו "שעדיף לבוא" לפרחים האדומים מאשר לכתומים-צהובים.

מימין: פרח של צאלון בשלב הראשון, הוא השלב הזכרי. משמאל: פרחי עץ צאלון בשלב הנקבי, כאשר צבע הפרחים משתנה לכתום-צהוב. צילם עמוס פנט ©
להגדלה – לחצו על התמונה

שאר נפלאות ההאבקה וההקצאה הזויגית בצאלון נאה, ראה במאמר "אקולוגיה וסביבה".

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: פנט ע ושמידע א 2019 השלהבות האדומות של עץ הצאלון Delonix regia פורחות בעמקים ובמישור החוף, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 6.

השלהבות האדומות של עץ הצאלון Delonix regia פורחות בעמקים ובמישור החוף

==========

